

NEEMI KÜLA
Saaremaa vald
september 2022

Külaelanike arv:

Püsielanikud: 22

Suveneemikad: 64

Kokku: 86 inimest

Kui videoklipi eesmärgiks on näidata Neemi küla kõige ehtsamat olemust oma lihtsuses ja igapäevases ilus - just sellisena, nagu ta on, nagu meie oma kodukohta näeme, siis alljärgnev kaaskiri annab ülevaate siinsest imelisest kogukonnast ja väärtustest, mis meie tegemisi kannavad.

Nagu elanike arvust näha võib, on suveneemikate, kes igapäevaselt siin ei resideeru, osakaal ligi 3 korda suurem kui püsielanike arv, mistõttu on olulisel kohal suhtlusplatvorm, tänu millele saame olla ühises infoväljas. Selleks loodi 2015 aasta 3.mail **Facebooki grupp nimega “Neemi küla kogukond”**. See on koht, kus saab Neemi küla tegemiste ja ürituste kohta sõna levitada ja muidu uudiseid vahetada, muresid ning rõõme jagada. Grupis on hetkel 75 liiget, kelle seas on ka naaberküladest pärit sugulasi/tuttavaid, kellele Neemi küla käekäik ja tegevused huvi pakuvad. Grupi tegevus toimib väga tõhusalt ning info edastamine on kõikidele ühtemoodi kiiresti kättesaadav. Mis puudutab küla vanemaid inimesi, kellel puudub kas FB konto või üleüldse interneti kasutamise võimalus, siis neile jagatakse infot kas suusõnaliselt või postikirja teel, kaasates neidki osalema erinevatel ühisüritustel või oma arvamust avaldama külaeluga seotud küsimustes.

Lisaks Aasta küla teemale, mis hetkel aktuaalne on olnud, toimus grupis hiljaaegu näiteks arutelu ja ideekorje teemal, millised võiksid välja näha Neemi küla pused, millega uhkusega aastaringsest oma keha soojas hoida. See teema kõnetas paljusid ja üsna pea oligi nii logo kui ka dressipluuside tellimise koht välja valitud. Esimestel kiirematel on juba pused käes ja igapäevases kasutuses. Pused näevad välja sellised (valikus erinevad värvid) ->

Meie küla üks peamisi märksõnu on kindlasti **fenomenaalne suvemelu**. Nimelt veedab külas oma suvevaheaega ligikaudu 30 last. Sel ajal on küla kui kõikide laste suur õu, kus laste hääli ja kilkeid saab kuulda hommikust hilisõhtuni. Lapsed saavad igapäevaselt kokku, sõidetakse jalgratastega ja mängitakse erinevates hoovides ning terve küla vahel. Laste lemmiktegevused on kiikumine (kaasa arvatud külakiik), batuudil hüppamine, jalgpalli mängimine, kuumadel suvepäevadel kindlasti ka basseinides möllamine. Samuti meeldib käia lastele dendraariumis peitust või ukakat mängimas. Suuremad lapsed kogunevad mõnel õhtul dendraariumisse, et õudusjutte rääkida. See on neile ühtaegu hirmus ja põnev kogemus. Peredega koos korraldatakse ühiseid filmiõhtuid, aaretejahte, lõkkeõhtuid jne. Külainimesed tõdevad suure õhinaga, et Neemi küla elab suviti just sellist elu, nagu vanasti nende lapsepõlves, kus elaski külades palju lapsi ja mängiti õues varahommikust hilisõhtuni. Kus mängimise katkestas vaid kellegi ema või vanaema sööma kutsumise hüüe.

On täiesti tavaline, et ühe hoovi peal vedeleb maas korraga kümnekond jalgratast ja sama palju lapsi möllab läheduses. Need on hetked, millest värskelt linnast maale kolinud pere on unistanud. Need on hetked, kui saame hõisata, et **KÜLA ELAB OMA TÄIES HIILGUSES!**

Elanike omaalgatuse ja valla koostöö tulemusena sai 2015 aastal küla äärtesse püstitatud 30 ala liiklusmärgid, kuna eelkõige suvel on külas palju lapsi ja liiklus üsna tihe (lisaks suveneemikatele käib suviti ka palju turiste M. Ranna dendraariumis ja labürindis).

Neemi küla kõige vanem tõmbenumber on kahtlemata **Mihkel Ranna dendraarium**. See on maagiline paik, mis igal aastaajal muudab oma olemust ja ilu tähendust. Dendraariumis kasvab üle 100 puu- ja põõsaliigi ning nendest, aga ka aia asutajast Mihklist endast teab kõige paremini rääkida külas elav **Arma Nõgu**, kes 42 aastat järjest on oma suure pühendumuse ja hoolega aeda korras hoidnud. Lisaks aia eest hoolitsemisele on Arma aastaringelt (kuid enim suvel) giidiks erinevatele aeda külastavatele klassidele ja turismigruppidele. Üks vahva fakt on ka see, et Arma kaks poega on abiellunud just M. Ranna dendraariumis.

Teine ainulaadne paik Neemi külas on **labürint**, mis asub dendraariumi kõrval põllu peal. Just selle Eesti suurima labürindi, mille teekonna pikkus keskele ja välja on 5 km, rajas 2019. aastal looduskunstnik **Indrek Nõgu** (*Arma poeg, kes pole veel dendraariumis abiellunud-toim.*). Labürindi mõte on rada (eeskätt üksinda) läbides kaeda oma sisemaailma, olla koos oma mõtetega, võibolla leida vastused mõningatele küsimustele või lihtsalt nautida teekonda. Traditsiooniks on saanud lõkke tegemine igal pööripäeval. Sel päeval kõnnitakse labürindi keskele koos kadaka oksa ja omaenese mõtetega. Jõudnud keerdkäigu südamesse, visatakse koos puuga lõkkesse see osa endast, mis sind enam ei teeni. Aga paralleelselt unistatakse ja manifesteeritakse oma südamesoove.

Kogukonna aktiivsust oleme väljendanud ja väärtustanud neil viisil:

- 1) **Postimaja uuendamine** suvel 2021 - Talgud on meie külas toimunud alati hea energiaga, inimesed on tegusad ja tulevad meelsasti erinevate talgute ja ühisloomega kaasa. See näitab küla ühtsust ja ühistoimetamise võimekust. Meie postimaja renoveerimine on aga eriline, kuna pidasime selle projekti puhul oluliseks keskkonnale "pai tegemise" nüansi. Mida see täpselt tähendab? Meie tublide Neemi külaselts MTÜ liikmete ühisel otsusel sai postimaja uuendatud just jätkusuutlikke, loodussõbralikke ja kohalikku materjale valides. Kogu tegevus lähtus põhimõttest, et kui juba teha, siis traditsioonilisel viisil ja ägedalt. Aga kõigepealt kerime tagasi algusesse... Postimaja korrastamiseks taotlesime rahastuse Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) raames. Projekt nägi ette vana 1980 aastate lõpus küla rahva enda poolt ehitatud postimaja uste, akende ja katuse vahetamist, seinte krohvimist ja hoone põrandate tasandamist. Hoone remontimisel pidasime oluliseks taaskasutust olemasolevate uste ja akende näol ning kasutasime vaid kohalikke saaremaiseid materjale. Soetasime Lääne-Saaremaal tegutseva ettevõtte OÜ Limex käest lubipasta, mille segasime kokku oma külast kaevatud liivaga ja saime lubikrohvi, millega postimaja seinad nii seest kui väljast on kaetud. Katuseks valisime Leedri külas Scindula OÜ poolt valmistatud kimmid, mille toormaterjaliks on Saaremaa mänd. Kogu projekt rahastati 2/3 ulatuse KOP vahenditest ja 1/3 ulatuses külarahva enda annetustest. Ehitustöö teostati külarahva enda poolt erinevate talgute ja õpitubade vormis, mis oli ka eesmärk omaette - saada üksteisega rohkem tuttavaks, ühendada küla kogukonda. Meie postimajal on nüüd ka katusealune, kus koosviibimiste ajal vihmase ilma korral peavarju leida. Pildid postimajast enne ja pärast ->

- 2) 2 aastat järjest oleme korraldanud **liikumisüritust nimega "Tark ei torma"**, milles osalevad nii lapsed kui täiskasvanud. Üritus toimub alati jaanipäeval, 23.juunil enne lõkkeõhtut. Esimesel ehk 2021.aastal mõtlesime suurelt ja otsustasime teha sellest avaliku sündmuse, millega kaasata ka lähiümbruse inimesi üritusest osa saama. Selleks sai pandud kuulutused üles nii Tornimäe kui Orissaare poe juures olevatele teadetetahvlitele, aga jagatud ka erinevates Facebooki gruppides. Tore oli näha, et paar osalejat lähikonnast tuli ja tegi selle lõbusa tralli meiega kaasa. Teisel aastal võtsime rahulikumalt ning viisime ürituse läbi vaid oma kogukonnaga. Korraldajate eesmärk on ergutada inimesi

tegelema tervisespordiga, olgu selleks siis jooksmine, jalutamine või jalgrattaga sõitmine. Samas ühistegevuse käigus saime tõdeda, et see on taaskord vajalik üritus selleks, et inimesed omavahel rohkem suhtleksid ja tuttavamaks saaksid. Eriti hea meel, et lapsed on alati valmis abistama, kui midagi toimub. Nende omaalgatus ja ettevõtmisesse panustamine on võit omaette. Näiteks aitasid lapsed kaasa postimaja seinale kuulutuse tegemisel ning soovisid olla joogipausi punktis veetopside jagajad. Päevakavas on lastejooks ühest küla sildist teiseni (0,78 km) ja põhidistants 3,71 km. Sel aastal sai põhidistantsil valida ka pikema vahemaa ehk 5,2 km. Kui põhidistantsi on täiskasvanud reeglina läbinud kas joostes või kõndides, siis lastele meeldib seda teha ratastega. Üritus on vabatahtlik ja kohti ei jagata. Osalejad saavad autasuks diplomi, kuhu kirjutatakse läbitud vahemaale kulunud aeg (kui on soovitud seda mõõta) ning enesetunde kirjeldus, millega antud vahemaad läbiti. Need omadussõnad ja kirjeldused on olnud väga meeleolukad. Nii saab igaüks soovi korral võrrelda oma tulemust või meeleolu eelmise aasta sooritusega. Õhtuse jaanilõkke kõrval on nüüd alati olnud rohkem ühiseid jututeemasid ja tujud ülevad. Tundub, et sel aastal saime külale veel ühe jaani traditsiooni. Nimelt kuna meie külas ei ela Jaani-nimelist inimest, kes vanade kommete kohaselt lõkke süütab, siis valiti loosi tahtel inimene, kes süütab järgmisel aastal lõkke. Nii on kõigil võrdsed võimalused olla selle tähtsa rolli kandjaks.

Tule jooksse koos minuga või jaluta rõõmsalt niisama!

23. juunil toimub

Neemi Jaanijooks

**TARK
EI TORMA**

Kell 15:00

Stardipauk lastedistantsil
SILDIST SILDINI
Start: Tiisu poolne külasilt
Finiš: Käänu tagune külasilt
Raja pikkus: 0,78km

Kell 16:00

Stardipauk põhidistantsidel
PIKEM SOORING &
LÜHEM SOORING
Start ja finiš külaplatsil
Pikema raja pikkus: 5,2km
Lühema raja pikkus: 3,71km

*Pildid Neemi lastejooksu rõõmsate osalejatega, hetk enne põhidistantsi ja kuulutus.

- 3) **Neemi resto 2022** - ühel suvepäeval tulid lapsed koju kutsega, et oleme oodatud õhtusöögile. Selgus, et küla erinevate perede lapsed koos hakkaja täiskasvanuga pidasid plaani ja valmistusid terve nädala selleks, et korraldada oma lähedastele mitmekäiguline õhtusöök vaid üheks õhtuks avatud Neemi restos. Tehti koosolekud selleks, et ühiselt välja mõelda menüü ja kes mida teha soovib. Meisterdati kutsed ja menüükaardid, sildid ja muud dekoratsioonid. Lapsed harjutasid mitu päeva oma valitud sööke-jooke. Kasutati suuresti kohalikku toorainet. Küla pealt koguti kokku lauad, toolid, toidunõud. Iga laps sai tunda end eriliselt ja tähtsa meeskonna liikmena, kuna kõikidel olid oma kindlad ülesanded, mida nad täitsid suurima õhina ja pühendumusega. Menüü oli täis üllatusi, tõeliselt rikkalikke maitseelamusi ja kõik oli tõsimeeli restorani vääriline. Lapsed said omale palju eluks vajalikke kogemusi ideede genereerimisest kuni söögitegemise ning klientidega suhtlemiseni välja. See on õhtu, mida ei unusta kindlasti ükski asjaosaline. Järgmisel aastal on plaan sündmust korrata, kuulduste kohaselt isegi suurejoonelisemalt.

Kuid see pole veel kõik...

Märkimisväärselt suurelt ja põhjalikult on võetud käsile uurida ja dokumenteerida siinset **AJALUGU**. Neemi küla iga talu ja selle varasemate elanike kohta on süstemaatiliselt infot talletatud, fotosid jm andmeid kogutud ning korrastatud paljude aastate vältel, hoogsamalt ja süsteemsemalt alates 2007. Peamiselt on sellega tegelenud Kõõtsa talu taustaga ajaloo huvilised, kelle sünniaasta jääb 20. sajandi esimesse poole. Hindamatu panuse koostöö näol on andnud aga kümned inimesed teistest taludest, küladest - ka maakondadest ja koguni riikidest - sest otsingud on olnud just nii põhjalikud ning viinud kohati suisa Eesti piiridest välja. Selliselt kogunenud pärimust, infot, fotosid jm süstematiseeritakse ja talletatakse ka täna -

seada veab eest ja tagab erinevatel tasanditel Kõõtsalt võrsunud **Kertu Viikmaa**. Kertu on see, kes käib - vanemate sugulaste juhtnööre arvesse võttes - külas kaugemaid aegu mäletavatel Neemiga seotud inimestel, kuulab ja salvestab pärimust, digitaliseerib fotosid ja teeb veel loendamatu hulka tegevusi.

2021. aasta suvel kulmineerus pikaajaline töö Neemi-teemalise veebialbumi avamisega, mis on kättesaadav kõikidele Neemiga seonduvatele inimestele. Albumis on avaldatud nii küla ümbruse olulisemate paikade (Tornimäe) ajalugu, kui sajad fotod ja nendega seonduv kogutud pärimus Neemi talude ja inimeste kohta. Avaldatud materjalid ja juurdekuuluv info on kogutud isiklikest arhiividest, suusõnalistest vestlustest, kirjavahetustest, arhiividokumentidest jms. Albumi "võtmehoidja" on eelnimetatud Kertu ning see on kujunenud erakordseks võimaluseks kõikidel huvilistel tutvuda oma kodutalu ajaloo ja inimestega, leida uusi seoseid ja, mis vast kõige olulisem, tugevdada sidet kodukohaga. Veebialbum ei ole kuidagi staatiline, see elab edasi, seda täiendatakse pidevalt. Samuti täidab see teatud mõttes tööriista aset - kõikide fotode juurde oodatakse jätkuvalt teadajate kommentaare, mälestusi, seoseid ja mõtteid.

Üks viimaseid ajaloolisi leide: Kõõtsa talu õu peidab mõndagi põnevat. Juba selle kunagine peremees A. Koder olevat öuel astudes tundnud, et maapind kõmises kummaliselt. Järgmine peremees, tänaste elanike esivanem A. Peet avastas kaevu rajamise käigus sellelt kohalt maa sees peidus olnud müürid koos suure trepi ja võlvitud laeosaga - selle sündmuse kohta on võimalik lugeda ka Saaremaa häälekandja Meie Maa 1934. aasta kahest numbrist. Olles perefolkloorina sellest leiust aastaid kuulnud - ning õue peal laiutavat aeg-ajalt sügavamaks vajuvat lohku vaadanud -, kasutasid tänased kõõtsakad ära käimasoleva ehitustegevuse ning selgitasid kaevamistöõde käigus välja, et maa sees tõesti suur trepp leidub. Leiust teatati ka Muinsuskaitseametile ning 2021. suvel paljastati koos arheoloogidega maa sees asuvad paksud paekivimüürid. Kuigi legendid räägivad maa-alusest käigust, mis viinud Põidelt Saaremõisa, siis antud müürid on arheoloogide hinnangul siiski hiliskeskaegse Neemi mõisa jäänused. Allikate andmeil on 1512. aastal tehtud tehing Neemi (Nemes-) mõisa müügiks seniselt omanikult (Tõnis Lar) Cort v Bonenile, pärast mida on mõis kuulunud erinevate omanikele, viimati Kingli mõisa alla. Tänapäevaks on müürid säilimise huvides taas kruusa ja mullaga kaetud. Soe ja põnev on aga teadmine sellest, et meil on - kuigi mitte igapäevaselt nähtav - otsene 'trepp' küla arvatavasse algusperioodi...

Meie küla eriti tegusad inimesed:

*Arma Nõgu - 42 aastat järjest olnud M. Ranna dendraariumi pärimuse edasikandja, aia eest hoolitseja ning gruppidele giidiks.

*Indrek Nõgu - looduskunstnik (didgeridoode meisterdaja, labürindi ja permaaia looja), muusik;

*Helle Peet - Helle lapikritseldustes saavad uue elu, hingamise ja näo riidetükikesed, mis oma esimeses elus olid kellegi kenad kleidid, seelikud, püksid ([Helle lapikritseldused | Facebook](#)), lisaks on Helle tegelenud line-tantsuga 20 aastat, neist 16 aastat õpetajana.

*Luule Jõeäär - aktiivne kangastelgedel vaipade kuduja, kelle vaibad leiavad tihtipeale juba enne omaniku, kui müügikuulutuse mõte tekib ([Luule kaltsuvaibad | Facebook](#));
*Kahe viimase aasta jooksul on Neemi külla kolinud kaks noort perekonda (viie- ja neljaliikmeline). See tähendab, et külas on hetkel 2 koolilast, 2 lasteaialast ja 1 beebi.

Tulevikuplaanid:

*küla kokkutulekud (Neemi küla ajaloo tutvustusega) - alates 1988. aastast esimene Neemi küla kokkutulek toimub suvel 2023!

*külaplatsi edasiarendamine kohaks, kus nii üritusi korraldada aga ka igapäevaselt kokku saada;

*suviti (juuni, juuli, august) 1x kuus koguneda külaplatsile, et teha lõket, ajada juttu, saada omavahel rohkem tuttavamaks, mängida mängu ja veeta mõnusalt aega;

*Neemi resto korraldada tervele külale;

*osaleda Saaremaa Avatud Talude päevadel labürindi ja permaaiaga.

Miks peaks just Neemi küla kandma Saare maakonna Aasta küla 2022 tiitlit?

Ausalt ja südamest vastates ütlen, et tegelikult ei peagi. Meie jaoks on võit käes! Tänu antud võimalusele ja ettevõtmisele saime taas külana ühtsemaks, tugevamaks. Tunneme suurt, aina kasvavat armastust oma kodukoha vastu ning näeme, et üha enam on ka suveneemikatel siit raske lahkuda, mis ütleb nii mõndagi. Äärmiselt põnev on mõelda ja unistada, milline on meie küla ning siinne kogukond 5 või 10 aasta pärast..

Aitäh! Aitäh! Aitäh!